

Organisatie en Personeel Rijk
*Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties*

Proeverij Inclusief leiderschap

Week van het werkplezier 2024

Roelien Kappert

O&P Rijk | INCLUSIVITEIT

Verzoek

Telefoon op stil

Vragen zijn welkom

Zorgvuldig omgaan met elkaar

Persoonlijke zaken blijven hier

Wat gaan we doen?

Proeverij die een eerste basis legt op inclusief leiderschap, met thema's

- (psychologische) veiligheid creëren
- wat je nodig hebt voor leiden van divers team en
- hoe doe je dit in de praktijk.

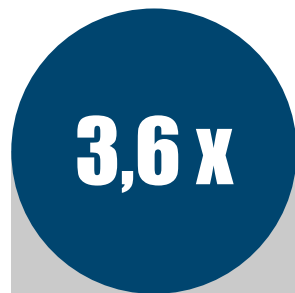
Organisatie en Personeel Rijk
*Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties*

Waarom aandacht hebben voor diversiteit, inclusie
en gelijkwaardigheid in jullie werk?

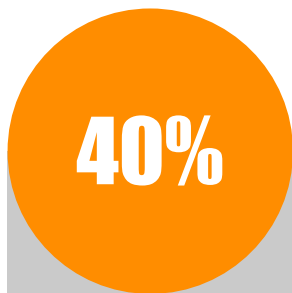

DGI levert het volgende op.

- > Betere samenwerking
- > Betere besluitvorming – 'Collectieve Brein
- > Minder verzuim
- > Betere productiviteit
- > Betere retentie
- > Meer innovatie en creativiteit
- > Makkelijker nieuw talent aantrekken
- > Meer tevredenheid bij de burgers
- > Meer wendbaarheid in plotselinge situaties
- > Gelijke kansen voor iedereen die bij ons werkt

Meer kans op innovatie

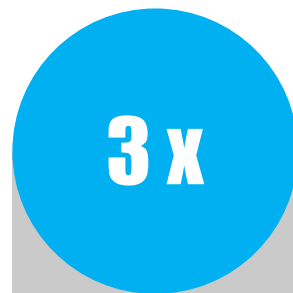
Meer kans om talent aan te trekken

Meer kans op een gevoel van erbij horen

Meer kans op behoud van medewerker

Meer kans op werk-geluk

Meer kans op een gezonde werk-prive balans

Minder kans dat werkstress privé leven slecht beïnvloedt

4,4 miljard verzuimkosten

- › In 2022 4,4 miljard verzuimkosten voor werkgevers vanwege psychosociale arbeidsbelasting

TNO innovation
for life

- › Hieronder vallen:
  - hoge werkdruk
  - emotioneel zwaar werk
  - ongewenste omgangsvormen
  - conflicten

Bron: TNO [week van de werkstress 2024 factsheet](#)

Ongewenst gedrag op de werkvloer

- > In 2023 gaf 17% van werknemers (15-75 jr) met ongewenst gedrag te maken hebben gehad.
(in periode van 12 mnd)

Bron: [Werknemers in zorg en horeca ervaren vaakst ongewenst gedrag | CBS](#)

70-90 %

van alle ziekmeldingen komt voort uit iets niet medisch.

[De rol van bedrijfsartsen bij conflicten in de werksituatie \(nvab-online.nl\)](https://www.nvab-online.nl)

Dat meldt de Nederlandse Vereniging voor Arbeids- en Bedrijfsgeneeskunde (NVAB)

En dan gaat het in relatie tot leiderschap vaak ook over veiligheid.

Wat is het verschil tussen sociale en psychologische veiligheid?

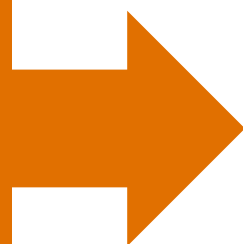

Hoe weet je wat er omgaat in
hoofden van teamleden?

Hoe weet je dat jouw
veranderingen goed worden
ontvangen?

Hoe krijg je alle inzichten op
tafel?

Hoe weet je welke
belemmeringen invloed hebben
op het werk?

**Sociale en
psychologische
veiligheid**

Zonder sociale of psychologische veiligheid

Onmogelijk om effectief
samen te werken.

Moeilijker om te innoveren,
verbeteren en vooruitgang te
boeken

Werknemers met twijfel,
hoge werkdruk en spanning
verwoorden nieuwe input
alleen, als het kan zonder
gezichtsverlies of gekwetst
te worden.

Sociale veiligheid

Sociale veiligheid betekent beschermd zijn en je beschermd voelen in een sociale setting, tegen gevaar dat wordt veroorzaakt door het gedrag van iemand anders. De sociale setting is bijv. op werk.

Gevaar is ongewenst gedrag op de werkvloer, zoals

pesten, roddelen, ongelijke behandeling, machtsmisbruik, discriminatie en seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Veiligheid = alle regels, afspraken en maatregelen die bedoeld zijn om een veilige werkomgeving te waarborgen.

Psychologische veiligheid volgens Amy Edmondson

“Een (team)cultuur waarin mensen zich op hun gemak voelen om kritische vragen te stellen, een andere mening te hebben en uiten, waarin je fouten mag maken, zonder bang te zijn voor negatieve gevolgen.”

[Ben Tiggelaar: Amy Edmondson - YouTube](#)

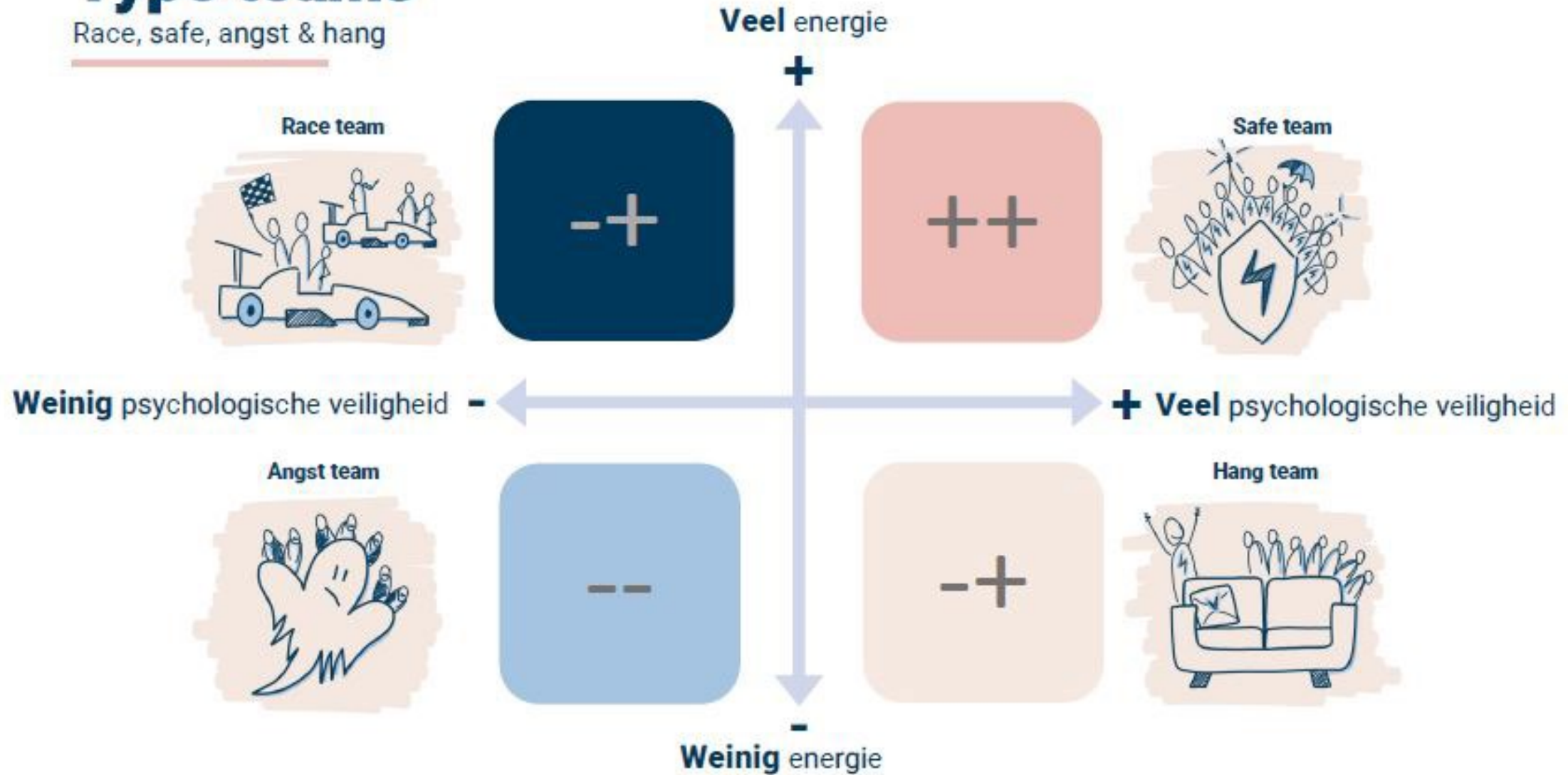

	Sociale veiligheid	Psychologische veiligheid
Angstcultuur	Nee	Nee
Schijnveiligheid	Ja	Nee
Veilig in eigen team, niet erbuiten	Nee	Ja

Type teams

Race, safe, angst & hang

In de werkcontext

Wat komt er bij inclusief
leiderschap nog meer kijken?

Neurodiversiteit

Op de werkvloer

GENERATIES AAN HET WERK

 BABY BOOMERS 1945 - 1960	 GENERATIE X 1961 - 1980	 GENERATIE Y 1981 - 1995	 GENERATIE Z geboren na 1995
<ul style="list-style-type: none"> > status > teamplayer > visionair 	<ul style="list-style-type: none"> > persoonlijke ontwikkeling > bruggenbouwer > kwaliteit 	<ul style="list-style-type: none"> > concrete resultaten > teamspirit > innovatief 	<ul style="list-style-type: none"> > zelf dingen uitvinden > sturen op sterke punten > ontwikkeling in combinatie met fun
			

bronnen: A. Bontekoning - Generaties! Werk in uitvoering | P. Redmond - Talking about my generation

Neurodiversiteit

Wat kan jij doen?

Openstaan voor andere ideeën dan die van jouzelf.

Openlijk fouten kunnen toegeven en deze vieren.

Constant jouw eigen ideeën en overtuigingen in twijfel trekken.

Inbreng van anderen waarderen en er actief naar vragen.

Gelijkwaardigheid en respect tonen en uitdragen.

Als iedereen het met jou eens is, moet je een nieuw overleg inplannen.

Wat kan jij doen?

Schrijf voor jezelf op wat jij kunt doen in bijv.

werkoverleg, werkverdeling,
werkprocessen

Instemming, geen overeenstemming

In een vergadering bij een agendapunt:

Instemming van iedereen is noodzakelijk,
*je hoeft het niet allemaal eens te zijn met
elkaar*

Als iemand niet instemt, vraag waarom.

Het is OK als de actie niet veilig voelt.

Het is ook OK als de actie niet veilig voelt:
jullie gaan experimenteren

Waarmee je kennis vergroten?

Welke test zijn er voor jou?

Waarmee krijg je reflectie en feedback op jouw doen en laten?

5 GOUDEN TIPS VOOR NEURO-INCLUSIEF TALENTMANAGEMENT

[neurodiversiteit-gouden-tips.pdf](https://saskiaschepers.com/neurodiversiteit-gouden-tips.pdf)
(saskiaschepers.com)

Inclusief leiderschap zelfscan

Tanachia Ashikali deed promotieonderzoek naar leiderschap en inclusiviteit in publieke organisaties.

Zij ontwikkelde een zelfscan waarmee je test in hoeverre je inclusie leiderschap toont.

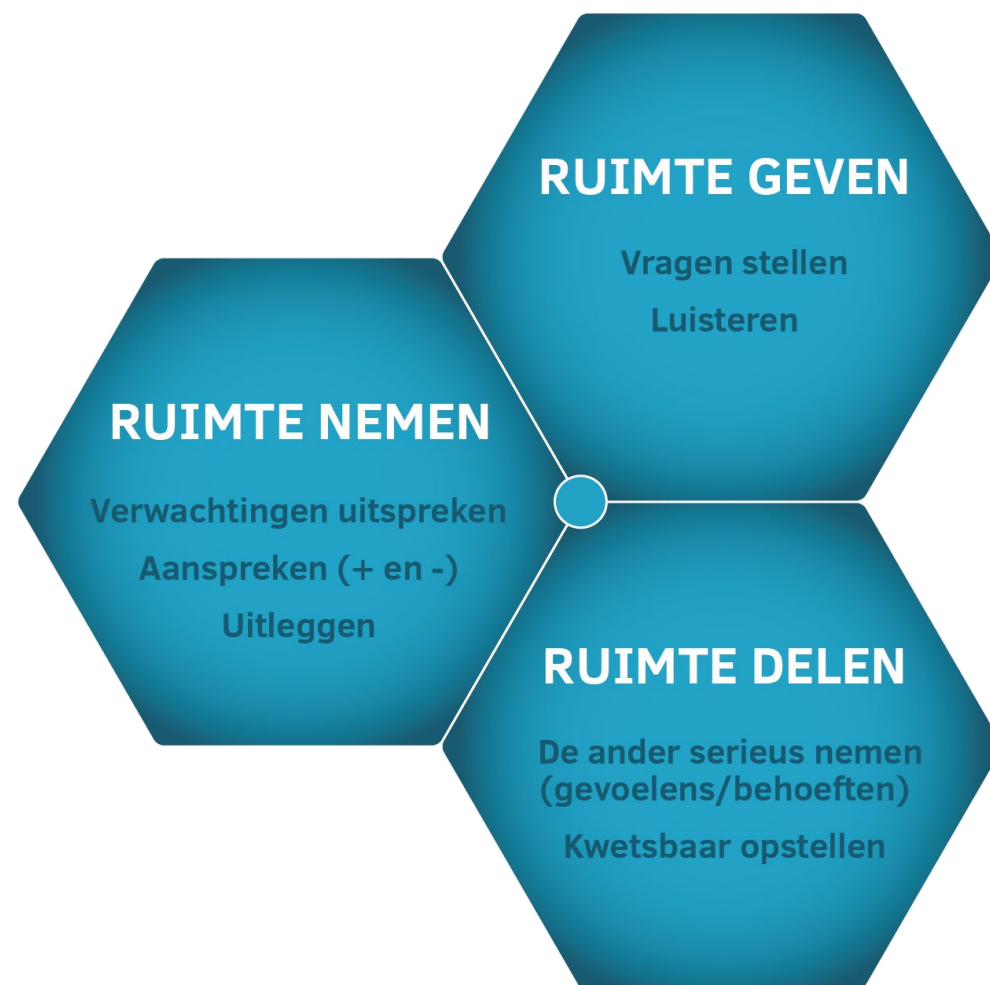
“Als leidinggevende [...]”	--	-	-/+	+	++
	1	2	3	4	5
1. stimuleer ik teamleden om met collega's verschillende standpunten en perspectieven op probleemoplossing te bespreken.	☐	☐	☐	☐	☐
2. maak ik het mogelijk dat elke teamlid zijn of haar verschillende standpunten kan uitdrukken in het team.	☐	☐	☐	☐	☐
3. stimuleer ik alle teamleden om hun verschillende ideeën te delen met collega's.	☐	☐	☐	☐	☐
4. stimuleer ik teamleden om de verschillende achtergronden van collega's te benutten voor het oplossen van problemen.	☐	☐	☐	☐	☐
5. stimuleer ik teamleden om de verschillende achtergronden van collega's te benutten als bron voor nieuwe inzichten.	☐	☐	☐	☐	☐
6. stimuleer ik medewerkers om te leren van collega's met verschillende achtergronden.	☐	☐	☐	☐	☐
7. stimuleer ik elk teamlid om actief te participeren in het team.	☐	☐	☐	☐	☐
8. zorg ik ervoor dat elke medewerker als een gelijkwaardig lid van het team wordt behandeld.	☐	☐	☐	☐	☐
9. probeer ik te voorkomen dat teamleden denken in negatieve stereotypingen over andere collega's.	☐	☐	☐	☐	☐
10. probeer ik te voorkomen dat teamleden subgroepen vormen die andere collega's mogelijk uitsluiten.	☐	☐	☐	☐	☐
11. zorg ik ervoor dat elk teamlid zichzelf kan zijn in het team.	☐	☐	☐	☐	☐
12. communiceer ik naar teamleden de meerwaarde die diversiteit kan hebben in het team.	☐	☐	☐	☐	☐
13. maak ik het mogelijk dat elk teamlid een eigen inbreng kan hebben in het team.	☐	☐	☐	☐	☐
Totaal score = (aantal behaalde punten) / 13					

[factsheet inclusief leiderschap](#)

Inclusief leiderschap vertaalt zich ook in communicatie

> Goed in gesprek – visie

Belemmerende overtuiging

Kenmerken:

- ze belemmeren om het beste uit jezelf te halen of je te ontwikkelen
- je bent er van overtuigd dat ze waar zijn

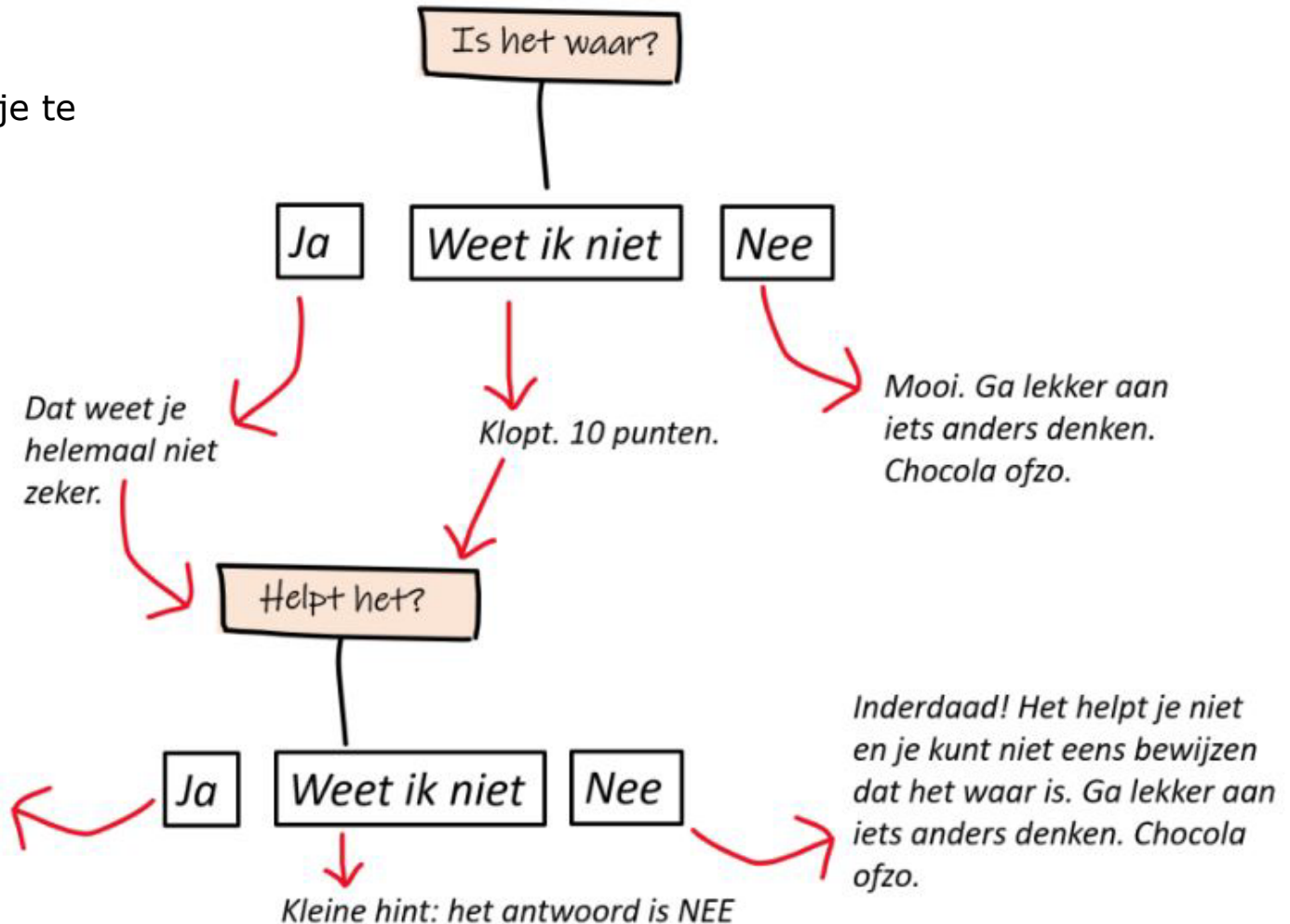
Dus: geen feiten, maar meningen!

Bijvoorbeeld

wie je denkt te zijn,
wat je denkt te kunnen,
hoe je naar dingen/anderen kijkt,
hoe je denkt dat jij/anderen zich
gedragen moeten

Vragen:

1. Welke overtuiging heb ik?
- 2a. Is het waar?
- 2b. Helpt het mij?
3. Wat is mijn intentie, wat bedoelde ik?
4. Wat wordt het nieuwe verhaal?
Wat is mijn nieuwe helpende overtuiging?

Organisatie en Personeel Rijk
Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

O&P Rijk | Diversiteit, Gelijkwaardigheid & Inclusie (DGI)

*Wij begeleiden en activeren het Rijk richting een
diverse en inclusieve organisatie, waarin
gelijkwaardigheid voorop staat.*

[O&P Rijk | Inclusiviteit | O&P Rijk](#)

D&I@rijksoverheid.nl

Wat doet O&P Rijk | Diversiteit, Gelijkwaardigheid & Inclusie?

Vanuit de tweede lijn als experts op DGI en de Banenafpraak adviseert, faciliteert en trainen wij teams, MT's, HR en alle andere medewerkers bij de Rijksoverheid over:

- > Diverse en inclusieve organisatie waarbij het tegengaan van (arbeidsmarkt-)discriminatie en het stimuleren van gelijkwaardigheid voorop staan
- > Inclusief leiderschap
- > Werving en selectie proces en het begeleiden van teams met medewerkers uit de Banenafpraak
- > Inclusief samenwerken in teams met een focus op psychologische veiligheid

Hiermee helpt team DGI het Rijk te voldoen aan de wettelijke kaders en het behalen van haar DGI-doelstellingen.

Werving & selectie

Banenafsprak

Het team biedt de volgende producten aan:

- > Training van leidinggevenden en buddy's voor medewerkers uit deze doelgroep
- > Advies over inclusief leidinggeven en samenwerken met medewerkers uit de Banenafsprak
- > Recruitement van medewerkers Banenafsprak
- > Advies over jobcarving om takenpakketten en talenten te matchen
- > Advies over behoud en doorstroom van deze medewerkers, bijvoorbeeld gespecialiseerd loopbaanadvies

Inclusief leidinggeven

Psychologische en sociale veiligheid

Het team biedt de volgende producten aan:

- > Advies en inspiratiesessies over aandachtspunten vanuit DGI-optiek bij instroom, behoud, doorstroom en (het voorkomen van ongewenste) uitstroom van medewerkers
- > Analyse voor en advies over DGI-doelstellingen en de vertaling naar DGI-plannen van aanpak
- > Inspiratiesessies en maatwerksessies over inclusief leidinggeven, DGI in het algemeen én in relatie tot psychologische en sociale veiligheid en inclusief samenwerken in teams

Onze adviseurs denken graag mee om een passend DGI-plan te maken voor uw team of business unit!

Organisatie en Personeel Rijk
Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Interesse om met ons
in gesprek te komen?

Stuur ons een mail:
✉ D&I@rijksoverheid.nl

Diversiteit, gelijkwaardigheid en inclusie; vanzelfsprekend!